

САНГА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 снл аалтынны
15 күнүттөн тахсар

ССКП ЧУРАНЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 44 (8649)

1988 снл. Муус устар 12 күнэ.
ОПТУОРИНЬУК

Сыаната
3 харчы.

Эппиэтинэни, үлэни эрэйэр

Быйылгы үөрэх дьылын төрдүс чыыһа урук-кулартан алдах уратылаах буолуоҕа. Ол, бастатан туран, ССКП КК олунньутаагы (1988 с.) Пленума нуруот үөрэҕиритин кыбыччы бонпууостарын ыратан чуолкайдааһын киллэрбитигэр буолар. Билигин ийкөлөктүөтү, оскуола үлэтигэр сыһыаннаах бары хаһайыстыбалар уонна предпринимателар, государственнай уонна общественнай тархыттар, туохха болломто ордук күүскэ уурулуохтаах, көпчү салалларынан ханык хайысханы туһуохха сөбү туһунан толкуйдаа балачча дьээн-көрдө, ай-санаа ордук активнай буолла. Ол эрэри итин иттибитини мунурданар, быстах кэмгээх өрө көтөүлүүһүн солбулар табыллыбат, оскуола үлэти уларыта тутуу туһунан кэпсэтин, суоллары тобулуу өссө кимээһиннээхтик ытылаллаахтар.

Быһаарылаах төрдүс чыыһа туту эрэйэрий?

Туохханын иннинэ, үөрэх, Быйыл бары нэ-лэстэргэ экиленилэр киллэриннэлэр. Онон үөр-х дьыла ыам ыйын 23—24 күнүрүсэр түмүктэ-нинэ. Программаны хатылааһынга бэрт кылгас бириэмэ хаалла. Предметтик учууталлар итин таба-туһанан хатылааһын, программаны чингэтин кэлэн буоларын ситиһиэхтээхтэр. Ураты болломто билин хаачыстыбатыгар уурулуохтаах. Ааспыт үөрэх дьылыгар оскуолаага 8350 оҕо үөрэмминтэн 90-ра ситиһээтхтэрэ. Хас биридир итиник түбэл-тэ болломто тас өттүгэр хаалдарыллыа суохтаах. Үөрэнэччи үөрэдэр ситиһит буолуутун бириччинэ-тэ ырыттылыахтаах уонна онтон сөптөөх түмүк оҕоһулуохтаах. Үөрэх билиитигэр уонна хаачыс-тыбатыгар үрдүк көрдөрүүлэргэ дьулуһуу хайа да өттүгэр бырыһыаны экинэтиһингэ, сыананы үрдэ-тингэ тиэрдиэ суохтаах.

Төрдүс чыыһа аҕы улахан бонпууоһунан оҕо-лор сайынны сыһыалларын тарыйан буолар. Оройуон бары соххотара хаһайыстыбанын ах-саанга киллэрбитинин, үлэ уонна сыһыалаах ла-аҕыра эмнэ хаһайыстыбанын ити систематыгар көһүлүһтэхтэр, онуоха салайааччылар, үөрэнэч-чилэр бэлэтиһин, чуолкай, бу күнүргэ ытыл-лыахтаах. Иккиннэ, оройуон наадыһытынан са-лайтаран, үлэ уонна сыһыалаах лааҕырдарыгар, пришкольной учаастактарга оҕуруот аһын үүнэрин күүскэ тарыллыахтаах.

Сайынны ыйдарга оҕолору эт-хаан, билин-көрүү, сир-айыгы, дьобур, культура өттүн сайынаары, политическай билилэрин хантатын салгы ытыл-лыахтаах. Маныаха культура уонна спорт тархыт-лара, оройуоннаагы «Знамя» общество, би-лыһыа, о. д. а. бары көпчү былааннан үлэлэһиннэ-рэ эрэ үлэ утумнаах уонна кэлэн буолуутун хаач-чылааҕа.

Бу күнүргэ сайынны сыһыалаагы юм хайдах аҕаарыахтаахын чуолкайдаахха. Сээскы прои-зодственной практикаттан үлэ уонна сыһыалаах лааҕырдарыгар барыааччылар, дьээн-көргөн бэдэрэ-тигэр ийиран үлэлэччилэр кигууллүөххэ сөп Тох-суостар Мындаааһыга аһыллар байыаннай-полсөй лааҕырга 14 көнү устата дьарыктаныахтара. Онон быйыл урукку болдьох 9 көнүтунан уһатылына. Ити эмнэ тархыин үлэҕэ учуоттаныахтаах.

Үлэ уонна сыһыалаах лааҕырдарын, көнүтүаагы отуулар материальной базаларын бөбүгөтүү уонна туусаран оҕоруу салгы ытыллыахтаах. Быйыл Хатылаа уонна Одьулуунга сүөһү иитэр көнүу-таагы отуулар тарыллыахтара. Ааспыт сылааахха Кард Маркс аатынан соххос салаалтата ити бонпу-руоһу кыйан быһаарбатаҕа, быйыл эрдэттэн ыл-сыан наада.

Вывескиоттар салгы үөрэххэ уонна үлэҕэ ба-рыларын бонпууоһа эмнэ ситэ чуолкайдана илнэ. Быйыл барыта 40 оҕо 13 №-дээх СПТУ-ға, 20 ымысник атын ПТУ-ларга үөрэнэ барыахтаахтар. Кинилэр докүмөннэрин оҕорон училищеларга ытыһын түртэттэхтэ.

Оскуолаары уонна оҕо үөрэмминеларын саҕа үөрэх дьылыгар бэлэмнээһингэ болдьоһу тутуһууга уонна хаачыстыбага болломто ууруохха. Быйыл Хатылаа уонна Одьулуунга сүөһү иитэр көнүу-таагы отуулар тарыллыахтара. Ааспыт сылааахха Кард Маркс аатынан соххос салаалтата ити бонпу-руоһу кыйан быһаарбатаҕа, быйыл эрдэттэн ыл-сыан наада.

Төрдүс чыыһа. Үлэ түмүгүн көмүөтөр, эһиллэ-гэ бэлэмнээр эһиллээх нэм. Ол бэйэтэр дьүөрэ-лин эһиллээһин, элбэх үлэни эрэйэр.

Ыанньык фермаларыгар

ОАИХ диспетчерскай сулууспата муус устар 8 кү-нүгэр соххоттар уонна отделениелар нэдиэлэ уста-та үүтү ыһыһыга, государствога туттарыга, ыһагы быһатынга уонна төрүүхкө көрдөрүүлэрин түмкэ (Бастаан колхознаа — сараловуонан манаа, иккинсэ — государствога туттарылына, Центеринин. Үһүснэ — быһатын, дьына төрдүснэ — төрөөтө, Тобо.)

Кард Маркс	111,4	80,9	174	141
Субуруускай	196	159,1	79	233
Хатыла	97,2	78,5	—	—
Болтоно	98,8	80,6	—	—
Эридик Эриеттин	371,4	280,1	119	779
Холтоҕо	110,3	76	—	—
Хадаар	62	50,9	—	—
Хадаахсыт	62,2	45,1	—	—
Чакыр	140,8	108,1	—	—
«Чураһы»	212	147	133	383
Сылаан	108	66	—	—
Килэтин	48	34	—	—
Арылаах	43	36	—	—
Туһа	13	11	—	—
«Мындааһы»	249,9	216,2	218	317
Болугур	156,4	141,7	—	—
Соловьев	93,5	74,5	—	—
«Муугудай»	295,1	214,4	102	619
Маралааһы	84	51,1	—	—
Чылаһара	69,5	52,8	—	—
Толоон	63,2	44,6	—	—
Толой	78,4	65,9	—	—

Оройуон үрдүгүн нэдиэлэ устата 1440 центнер үүт манаа. Итинтан 1089 центнеро государствога туттарылына. Ити көрдөрүүлэр туһааннарыннан бы-лырыһыннан 236 уонна 167 центнеринэн адыһах-тар, бу ааспыт нэдиэлэ көрдөрүүтүнээгэр 183 уонна 124 центнеринэн элбэх.

825 ыһах быһатылына, мантан 87 оҕуһуан сап-тарылына. Бу ааспыт нэдиэлэттэн 355-нэн элбэх. Мантан көстөрүнэн быһатын тэтимэ балачча тү-рэттөтө. Оройуонна 2472 ыһах төрөөтө, бу былы-рыһынны туһааннаах кэмнээгэр 122 төбөкөн аҕы-һах.

КЫРЫА КЫҢЫН, БЫРАҢААЙ!

Сыл ахсын үгэс курдук ытыллар кыһын атаа-рар, сандал сааһы көрсөр үөрүүлэх быраһыһынныгэр Чуралчы сэлэнирэттин олохтоохторо быйыл муус устар 10 күнүгэр Доҕор-доһуу Алаһыгар аҕаарды-лар.

Хараннагар тийэ аста-рылаһыт дөхсө суолунан дьон аа-дьыа долгуһа хаа-маллар, алаас үрдүнэ са-халыһа ыһаа арыт өрө күүрэннээхтик өрө көтөр, арыт көмүһүлэ тохтор. Араас көрүннээхтик уран-лаан оҕоһулуубут 16 па-вильоннарга селло маҕа-һыларын, быһаардыр уокуруктар олохтоохторун коллективтара атыһы-

эргини тардан көбүспит-тэр. Туох-туох сүөгүй манаа: араас сибэһилэр, позидор, оҕурсу сизмала-ра, мотоцикл чаастара, ас арааһа; морс алаады, ба-лык, блины, баахыла. КСК быйыл быһаардыр уокуруктарга тирэҕирбитэ бары өттүнэн ордук буол-ла; урукку курдук бири-икки киһек аһаран кэтээн үтүрүтүү суох, көрү-нары уокуруктар олохтоохторо бэйэлэрэ саралылар. Ордук 2 №-дээх быһаар-дыр уокурук (депутат Павел Алексеевич Барла-нов) дьон төрөһиннээх-тэрин көрдөрүлэр. Кини-лэр аһамыт павильонна-рын бэртээхэйдик көргөн-

СУБУОТУНЬУККА БЭЛЭМНЭНЭБИТ

Одьулуун кыһынныгэр пенсионердара соторута-аҕа Тонүргэстээх ферма-тыгар ыһыһын ыһааһыга торотор площадканы өрө-мүөннээтилэр. Далын ыһаастааһылар, иһин бон-саны көлүгөр түһэрдилэр. Сэттэ кийилээх совет пенсионердар күүстэрин аттардыта. Ол быһыты-нан Д. Т. Дьяковский, С. Х. Матвеев эһин аһы-һын тарбатыллар хорруда-ларын оҕороллор.

Элбэх пенсионер сыгы аһатыллар турбута. Пен-сционердар советтарын председатели А. Р. Арна-ков Д. Е. Сибириковтыан Аан Билинстээх дьаһтар ахсыһыттан 90-ча сыл-гыны аһаттылар. Билигин 50-чата хаалан турар. Күн

ахсын солбуһа сылдьан үлэллилэр. Бу ый 20 кү-нүгэр дьэри ити үлэлэрин тохтоппот былааннаахтар.

П. Г. Григорьев Ваһы-лай Алаһыгар, И. М. Дьяковский Маҕан Кэрэх хаарчааҕар сыгы аһатал-лар.

Одьулуун кыһынаастара коммунистическай субоу-туньууна бүтэй маһын кэрдиитигэр үлэллэхтэрэ. Кинилэр быйыл 15 км бү-тэин тутарга соруктамыт-тара. Онон 13 №-дээх СПТУ, оскуола админис-трациялара оҕолору сы-һыларан көмөлөһүхтэрин наада. Оҕолор үлэ бэртээ-хэй оскуолатын барыахта-ра.

С. ИВАНОВ.

Шлам кирпиччэҕэ кубулуйар

ВОРОШИЛО В Г Р А Д «Ворошиловградстрой и а-гериалы» холбоһук тутаач-чыллара байытар фабрика-лар шламнарын туһанар суолу тобулдулар. Манаа көвү быйыты тобохторун кирпиччэҕэ кубулуйар ба-

лиһингэ дойдуга суос-со-рохот установа үлэлээн эрэр. Ол экологическай проблеманы быһаарары таһынан, улахан экономи-ческай барсы биэрэр.

(ССТА)

Оройуоннаагы Советка эһи быыбар

ДЕПУТАККА КАНДИДАТЫ ТУРУОРУУ

Народнай депутаттар оройуоннаагы Советтарын депутатыгар кандидат ту-руоруу туһунан Хайахсыт отделениетин «Сиркыс» ферма үлэһитэрин кол-лективин уонсай муһыа-һын боротоксуолугар уонна кандидатын турорууллубут заллотировкаларынгар сө-бүлэһин туһунан сайа-быһаһыһылар олобуран 30 №-дээх быыбардыр уокурук комиссиятын муһыаҕа буолла.

Уокуруктаагы комисси-а кинриит докүмөннэргэ олобуран, «Саха АССР олохтоох Советтарыгар

быыбарлар тустарынан» Саха АССР Сокуонун 54-с ыстатыйатынан барыт де-путат онугар оройуон Со-лутыгар 30 №-дээх быы-бардыр уокурукка депу-такка кандидатынан 1955 с. төрөөбүт, үрдүк үөрэх-тээх, ССКП чилиһингэр кандидат, «Якутагропром-строй» холбоһук МПМК-тын былааннаары, экономи-ческай отделын начальни-га Ноговицын Станислав Дмитриевичи регистраци-лаата.

Уокуруктаагы быыбар комиссията.

Оҕолор хаҕыалларга сониһоһулар, кылгастык-та буоллар сыаралаах аһын хатааһылааһылар, хэбэр жироһиһтэргэ кин-рэн-тахсан сырыстылар.

Күнүс 12 чаастан до-руот быраһыһыһытын үө-рүүлэхтэн аһын буолла. Райсовет исполкомун пред-седатели солбулааччы Г. И. Адамов кыстыгы атаа-рыһы ытыллыбыт үлэ-лэр, онно Чуралчы сэлэни-рэттин олохтоохторун кыт-тылары уонна иһинкэ сорууттар тустарынан тыл-ытэ. Ити кинигиттэн эмнэ үөрүү-көтүү салбаһа, уус-уран самодельность кыттылаахтарын ыһаа-лара-тойуктара үгэс дьон болломтоһун үмүрү тарта.

Бүтэһиннэр быраһыһы-һыһтан сүргэлэрэ көтө-бүлүбүт дьон санааларын тирдээһин баһарабын: «Быраһыһыһык бу сиргэ ытыллыбыта олус табы-гастаах, үчүгэй, Арай оло-ро түһэргэ ыһамаһыһаар баалара буоллар. Бу алааспыттын салгы тупса-һан, байытан, кини сы-һынаарыгар ордук табыгас-тыах оҕоруохха наада. Хо-лобур, оҕолор оонньуур хаҕыалларын эһин, өссө үчүгэй гына оҕоруохха». Итин Чуралчы сельсөй Совета учууттуу дьэи эрэ-нэбит.

М. МИХАЙЛОВА.

Симонна: кыйыны атаа-ры быраһыһыһытын тү-гөнэ.

П. Окопешников фотота.

Райсовет
исполком уга

Райсовет неполному будущу тохтогу эрэйл.
очараттах муньаар дэр.

1987 жылга совхозтарга уюнна ОАПХ тарилгалары-
р хааайыстыбенил
ымадан килпалалын ту-
ту туктарин, 1988 жыл-
га сорунтарин уюнна со-
циалнай-културнай, ба-
лоб обьектарин туту
туту тууна ОАПХ
тууна турунуктук нисе-
нери П. Е. Аманатов ин-
форсациятын килпалалын

ОАПХ тариаталарыг 1987 жылга хаахайлыстыг-
банай Нийслэл 847 тнх.
солн. гутар-танар улэ оно
булдухуаада 3848 тнх.
солн. толорудуна. 1986
жылга кытта тэгнэстэххэ
улэ нэрэмж 14 бэрхшэн
улаатта. Сыл устата бары-
та 92 объектн 8 хотон,
2 гелятник, 1080 тонна
эиэр минеральнай уо-
тордуу ысмылаата, о. д. а.
гуулаан 57 объект улэда

Исполком А. М. Слеп-
цова и чинииндорин ба-
рыларын тардыгыгар со-

Оройуонга бу сыл 3334 кв. метр уопсай нэннэх 72 олорор дьэ туугулунна. Мантан, соххоотарга 68 квартира, ол аата сыгга ортотунан 11-дин дьэ туугулунна. Эрдик Эригина аатынан, Субуруускай аатынан уонна Карл Маркс аатынан соххоотар олорор дьэни тутууга обком сурдааһын толорботуллар.

1988 сылга 5,021 тмн. солм. капиталнай тутуу барыра. Ол иһиттэн хаанайсытыйнааһын 2,893 тмн. солм. уонна бадараат ньыматынан 2,128 тмн. солм.

Быһыл бэара-суора 52 объект тутуллуоҕа. Бу хаһаайыһнааһын сыта усу-дубуоттарыгар тутуу тэттэ-мэ хаһаайыстыбалар аалово-дохторотунан тутулукта-рынан сибээстэх.

Социальной, культурной уюна бытвой объектары тутууга ааспыт сылга нини 200-гүү миэстэлээх кулууп, аата састаах оҕолорго 2 оскуола, башыннык. Одьулуунга спортзал, Хайахсыкка амбулатория, Сылганга Детсад, Хагылыга музей уюна бу сылга 300 миэстэлээх кинизал, о. д. а. тутулууннар. Бу нэһиликтэ тар исполкомнарын хотуруола, комитэ суох сайдаллар. Ааспыт сылга оройуонга нэһиликтиниэ сүөлүтэ 1365-нэн адынаата, ол иһигэр акардас ынаар ынага—412-нэн, Билэтин оройуонка ороһутунан 2,8 хаһааыстыбага биһирэмах, 2,3 хаһааыстыбага биһир сылга уюнна 2,1 хаһааыстыбага биһир сибиинньэ тиксэр.

Оройуона бэлэтийн күүнүүнэн бигр икһияхэ сылта 127,6 кг этн, 629,6 кг үүтү, 15,2 кг хоргуошуйу, 16,7 кг өсүрүөт айыи уонна 13,3 устууна сымымтыи онорон таһаркан.

Тутгу хаачыстыбата
молтох. Онуоха контурум,
ирдэм ситэтэ суох. Тыва-
наас сарпаана улам аян.

Оройуонга аһы-үөлү
дэлэтингэ аналлаах комис-
сия тэрилиннэ.

Исполком Волуког
сельской Советын испол-
комун председателз А. М.
Слепич сельсовет быһаа-
рыһтарын уонка үрдүкү
органныр уураахтарын то-
лорууну контуруоллаа-
һанын туһунан отчетун
иһиттэ. Бу бонпуруоска
уэстэһах үлэ ыһыттыллара
батыһаһына. Сельсовет ис-
полкомун 35 уураахыттан
27-тэ толоруллубут, уон-
наарыллара толорууга сыл-
дыаалар. Сөссөн 13 уураа-
хыттан 10 толоруллубут.
Уураахтары толорууну
нарточканан контуруоллаа-
һын системата олохтоммут.
Ол ээрин сорох уураах-
тар үчүгүйдик ырытан то-
руллубуһун, чуолкайдан-
макка ыһыттылаалар уонна
олор ситэтэ суох конту-
руолланыааллар. Уураахтар
олоххо киирииллэра быһаан

Исполком А. М. Сленишова ышыллыбын итэвэстэри тўратарыгар, үлэбэ исполком чилиэннэрин ба-рынарын тардыарыгар со-рудахтаата.

Мамы тайынан исполном аныктык ресурстарынан улааттынарыны уонна нэһилиэнньэни бэйэҕэ оҥоруллар бородуукталарынан хааччылыыны улааттынарыны бөлүккүрүстөрүн көрдө. Райисполком совхозтар, тэрилтэлэр уонна сельсоветтар исполкомнара бу бөлүккүрүска ситэтэ суох улааттынар тирин баһааһаҕа. Совхозтар госуларствода үүтү, хөр-туоннуйу уонна оҕуруот астарын туттарыы быһаан-нарын толорботулар. Ту-һааһаах селһааһааччылар көмө хаһааыстыбалары тэринэн аһы-уөлү элбэти-кыахтарыны ситэ өйдөбөт-төр. Нэһилиэнньэ кэтэх хаһааыстыбата сельсовет-тар исполкомнарын хонту-руола, көмөтө суох сайдал-тар. Асылгы сылта оро-һуонга нэһилиэнньэ сүө-һүтэ 1365-һан адыһаата, ал ыһытар аҥардаҕа ыһаар-һаада—412-һан. Ыһыттыҥ-оройуонга оротунан 2,8 хаһааыстыбага биһр ыһах, 2,3 хаһааыстыбага биһр сылыгы уонна 2,1 ха-һааыстыбага биһр си-һиһиннэ тиһсэр.

Оройуон бэлэтин күүһү-
н биир кинилэхэ сылга
127,6 кг этн, 829,8 кг үү-
ү, 15,2 кг хортуонсууу,
16,7 кг овуруот алын уон-
на 13,3 устууна сылымты
онорон таһаарар.

Бу олус аяааах. Райсо-
ет исполкома гунааннаах
хэрилталэргэ соруудахтары
нэртэлээтэ.

Оролцууга аһы-үөлү
тэлэтингэ аналлаах комис-
сия тэрилиннэ.

Николай Михайлович үлгэ био-
графилтын 1969 сымдааха суолу
оромуһунуур-тугар учаастакка ра-
бочайини сагалдабыта, Очолорго
хас сайын ахсын аҕа табаарыстарын
кытары Мындагайы суолун онго-
руутугар үлэлэнэрэ. Суол оҥоруу-
тун мындардары, этэрэ дылы,
этинэр-хавнынан билбитэ.

Николай 13 М-дээх СИТУ-н шөфөр уураһын 1974 сыллаахха бүтэрээт, идэтин элбэһэ, Уураһын бүтэрээт, үүһүмүк үчүстөтөр кэһин бэрт уһун-тук «ЗиЛ» автомашинанын буор та-һытатыгэр үлэстээт, эһиз да 43 сылаахха үлэһитэ талас гаран тутуутугар үлэстэһэҕэ. Байыл кыһын Н. М. Дычковский Алдарга Бастаах-

Социальной сайды; санаалар

МИН КӨРДӨХПҮНЭ

Мин икки суолга тохтуохун баарарбын. Биллэтин Совет-оруота улааппыта, авторитета урдэбита таа сиргэр кэстүбэт. Уонна урдүө да суоҕа оскотун Советтар Биллини курдук, совхозтан тутулуустах олордокторуна, Советтар нэһилиэнньэа авторитеттара урдэбэтин биэр барыччынэзэ—күннүлэр кыһалдаах кийиэхэ практикаҥкай көмөҥү оҥорор кыһалтара суоҕун таңа. Холобур, маһын-отун кыһалларарын, дьэтиэҥ оҥорҕоһунэтин онун биэр-бэстүр. Ол иһин нэһилиэнньэа Советтан оннук көмөҥү соччо эрбэбэт даһын. Боростой кийиэхэ Совет, биллини өйдөбүлүнэн, ол-бу докумуон кумааһытын кыларга наадалах төрүлүт эрэ курдук көстөр. Нэһилиэнньэа барыта совхозтан тутулуотунан, онтон оттонон-мастанан, ууланан-хвар-данан олоһор. Өссө совхозтун бойотун үлэһиттэ-рэттан, наадалах дьонут-тан аһыттары «көйгөтү-түн» сөп. Ол курдук, тусус-сүрөддөннө үлэһиттэ-ринэр коммуналнай кэчч-чылдыгы оттун маһа кэс-күннэ-күннээ тиэллиэ, эбэ-рэр букатын да бүппүт матырыа.

Иккинчиси, оқуолаба, дегасди, балыыбага кочегардар билигин үксүтөр соххоа үлэиттэрэ ууолаллар. Виллэн турар, иини бастын үлэиттарин көрбөт. Кочегардар чаасатан уларыаа туруулааын бипр суол бирчигинэте оһтон сибээстээх.

Олон мянныг санаа-
даахын. Совет ийнхүн
ишрэр гомсүрежиднелэр
ары бишгэ холбоон бэл-
дэрин бэйлэрэ керү-
эллэрэ найда этэ. Хол-
ур, дотсадтын, балмы-
налын, оркумалын,
улуунтуу уонан талса
очегар буолар. Бу дьо-
ну бастайааннай үлэниг

онгостууну сэтгэнээххэ,
Очотугар төрлөлөр
дунворуу сабынгы өрө
мунот тунахяхтар,
кылыныг итгитэй үлэт,
да кыаллах үлээр
Бастааинай элээр
буоллаарына, ноцгар,
биллэн турар, үлэлдир
иллэстэтиг, объекту олох
гоохтук онгостуу этэ
Отгон сарсын ханна үлэ
тин барыг бэлээнэ
малдар юуни бастах
үлэтгэр кыахыгата бил
ээр. Мин санаабар, бу
бондлуусна аахыгата
а сүх сыйлаң баар. Ол
дүмүгэр хаан да сыйлы
бат осуолаларга оодор
бутун үрөтөн оронг тым
ыстан ызытынармы
массабай буолла. Ко
дигардар бастааинай
үлэтт буола иликтэринэ
оскула хаан да сыйлы
ныз суога.

Бастайааннай көчөгүр-
дары туһанан оттуу мас-
кэрдиниги, таһыстын оскуо-
лула бэйэтигэр мый-
ытыыһын сэл. Ол арзэр-
ыуоха сөлгөөх техника-
ны көрөр наада. Оттуу
сааччыһыга үөрэнэччи-
лэри тардыахха. Урут ол
наара уоһна соһгоох дьа-
аһыны этэ. Оһону үлэ-
үөрөтүн көдүүстөөх бу-
арытар ол көмөлөбөр.
Ону таһынан оскуола кө-
дө хаһаайыстыбатын та-
һызын эбин ыһахтар
оскуотхтээхтэр. Төгө са-
һыма суоһай, аһыах
һаһы, сибириниһэни эбэ-
р көтөрү оскуола эл-
оһуу салаататынан кө-
ор-хараһар? Билигин
дөлөр хамнастары аанни-
өлөммөт. Харчы оһону
уорту оһоноруу курдук
ыһа аһыбул баар.
Дыһгыһи, киһи кыра-
ыһын материаллаһы
ыһаһас, ол иһигэр у-
арчы, туһууан оһонудь-
ыһы, хантан кэлэрин би-
э улаатыахтас.

И. ЛЕВИН.

Чыапнара.

● КСК: кедүүс уонна далааһын ●

Дьобуру, талааны
сайыннарыахха

Хас биярдыгын тухай эгэ сэлүүлнэах, дэ-
дурдаах, хим хаартыска-
а тунхор, юм ылашур,
дэкуултур, сорох уру-
лудуур, эгэстэ хынар...
Эл эрэри үгүстэр ону
хылан сайлгнарбалка
хонинэрдэ хонинэрдэ,
Омон дэбуру, таланы
сайлгнарныга ордүг оро
ааска эвэн-минээн үлэ-
дэниэн, сайлгнар нэгү-
дэниэн, хылар биярин
хылан суолталаах.

биш сиргэ төрсөннир
буоллахытына, бүтэ со-
тору нэмнэн нэхтинэ
барыахытын сөө. Онон
манган салгыы хайдах-
туох үлөлиэххэ сөбү
дизэ мыйгыгыга бэйэм са-
нааларын кылгастык
этэхпин баарарын.

Итгнэхэ үлэ дөгсд-
таргэн сараланыхтайх.
Одо ордуу алтйнай са-
ныгтар кини туюхха дө-
дурдаага таба быһаарыл-
лар. Ол наталийай кы-
лаастарга сайыннарыллар.
Ити сыллара одо элбөх
көрүгүнэй тэйтэ дьарыг-
тынган нөөдө. Урдукт
кылаастарга тартыгарын
ахсын дьодур, талаан ор-
дук ууолкайданан ону са-
быннарса үлэ ыһыл-
лыах сөл. Онон сибэс-
тээн дөгсдтар, оркуола-
лар материалнай база-
лары бөөрөттөр маада.
Быстахтын ыллахха, му-
сылманнай инструменна-
арынан хаатчылымы ситэ-
гэр суох. Иккиннээн, идэ-
лөөх кайдрар тийбэттэр.
Ити барыта оркуола уон-
га культура үлэһиттэрэ
биргэ үлэһитлэрэ ура-
гы маадаһаадын туһунан
төгүлэр.

Культура динслэре үлэ-
литтер аһар дьовурдарын
галааһынын сайынна-
рынга улааһыттар дна-
гэххэ, бука, баһан аҥа-
буолуо. Холбоор, Болу-
урга литературнай түм-
үүү кулууба, ВИА, Ха-
маһыкка «Мираж» дис-
ко клуб, «Подружка» му-
зунуу, Чураһыга сцена
ветераннарын кулууба,
«Дизайнэйж» ово үгкүү,
ырыа ансамбля, Хомто-
до оҕолоро драматичес-
кай, Сыланта «Туосчаан»
тран тарбахтаахтар нуру-
уоктара ситиһиндээхтик
үлэһиннэр, Оройуонга
раас конкурстар, быһа-
һалкалар, көрүүдөр утум-
наахтык ыһтыллыылары
инниннэр үлэлэрин көдү-
лүннэһиһэ тирэх буолар.
Ыһыл үөрөнөтүннэр
буһуһуһуһуһу фестивалла-
а ыһтылыһа, Ити оҕо-
рун оҕолоруһу баҥа-
лаахтар, дьовурдаахтар
аһаллары өссө тегүл
көрдүһө.

Ол эрээри билигтэн
итийһинэн, туох баары-
тан уоскуйан үлэни тох-
отор, сааһынарбанна

Бастатан туран, куру
буоктары, түмсүүлэри
үлэлэтингэ дьон багатын,
интернэтин учуоттааһыны
ессе төгүл күүһүрдүөхкэ.
Сиву баһаарар (мэдрэһин)

үзлээр форматарын тобу-
луухха, Холобур, нийн-
лэйнээ ортогугтар анга-
тарованины ыгтан, үлэ
көлектятарынан дүүд-
лэһиниэри тэрийэн иш
ханын курубуухка да-
былтайан бадарары
билиэххэ сөл. Дьэ ол кэ-
иктээ төһө кииһлэх ку-
рубуогу ханна үзлэтэр
быһаарыахха, салайа-
чыны булдуохха сөл, Хас
бындин иһини курубуо-
гунаа, түмсүүнэн хаар
ийн хамсаалыи тэри-
инэххэ. Иккенинэн, ити
түмсүүэр, курубуонтар
кытаанах былааннаахтын,
утумнаахты үлэһиндлэ-
ын сүһиннэххэ, үлэлэ-
рын нобулуохха. Ити-
ннэхэ курубуонтар үлэ-
лэрин түмүгүн очуот-
татыи ордун көдүүстөх.
Холобур, ССКП XXVII
сөһин көрсө оройуон
айар ыччатара оройуон-
наары Кулутура дайыт-
гэр улахан бизнэри тэ-
риһинтэрэ. Угустар он-
но аан бастаан бэртэххэй
ырмаалары айар мелодис-
тар, хоһооннулуттар баал-
ларын биллэнтэрэ. Сыл
түмүгүнэн иһиник биз-
нэрдэри тэрийин үчүтэй-
төн атынн бизнэс суох
этэ. Итинно уран тарба-
хтаах онгоһуктарыи
быһастаанын туруоруох-
ха, фото, кино-любитель-
лэр үдэлэрттэн көрдө-
руохха. Уус-уран само-
деятельноһы көрүү бала-
һыаннаһын эһиэ чочу-
буохха, дьон бадаран-ыи-
сыраа туран кыттарын
курдук өнгөрүөхха. Бу ту-
һунан олохтоотук тол-
куйдаан хайысханы бы-
һаарыахха наада.

Дьонно дьодур, талаан
суох буолбатах, ону иэ-
мингэр өлүүххэ, нобулуох-
ха наада. Ол иһиннэхэ да-
һаны, обществона даһаны
эриэччи туһалаах буолоу-
ба.

А. АММЕРОВА,
оригиналы мето-
дической книги мето-
диче.

Сүөһү иитиитэ: 1988 сыл муус устар 1 күнүнээҕи сводка

СӨВХОСТАР	Сүөһү ахсааны				Эти государственного атындааһын (центнер)			Ууту государственного атындааһын (центнер)			Биир фурынахтан ууту малыы кг			Сүөһү өлүүтө				Төрүүк мыйыһына		Ынаар буубатын
	малх сүөһү	о. н. ынаар	сылгы	о. н. бээ	3 мйлаары былаан	туолла	1987 с. н	3 мйлаары былаан	туолла	1987 с. н	3 мйлаары былаан	туолла	1987 с. н	малх сүөһү	о. н. ынаар	сылгы	о. н. кулун	наарей	кулун	
Карл Маркс	1847	568	854	567	10	149	-413	1140	837	-21	230	158	-15	27	5	14	-	115	-	155
Субуруускай	2170	774	1412	904	20	214	-329	1480	1512	+289	201	210	+61	19	1	22	-	178	-	73
Эрилик Эристин	4550	1808	2326	1562	50	515	-1106	2710	2354	+167	195	182	+3	53	32	55	-	503	-	68
«Чурапчы»	3519	1178	1840	1142	40	639	-496	2050	1933	-157	193	122	-27	22	12	1	-	314	-	109
«Мындабааһы»	2801	898	1593	1042	30	50	-708	1700	1700	-789	287	200	-90	23	18	7	-	254	-	92
«Мутудай»	3436	1113	1966	1165	30	455	-441	2220	1713	-128	224	184	-	15	13	18	-	538	-	101
Оройуон үрдүнэн	18123	6139	9991	6382	180	2022	-3494	11900	9409	-919	218	175	-9	153	81	116	1	1980	-	590

Сааскы ыһыга кичэллээхтик бөлөмнэниэххэ

Сынгаары бйлаамы-
тны ахсынны 29 кунугэр
толорон гундэрбэрт днз
соруктаахпыт. Коллектив
итгнхэ тулааан соци-
листическай эбэрэтэлн-
тнб ылыммыта, улэ кол-
лектывтара администра-
цнлнч кытта мультнктннай
двогабар гүнэрснбттэра.
Ылхата, нэннлнзэньнн тол-
лорутук хаачкыйын а улэ-
лннбт. Улэ-снл агарты-
тан хайдах-туох турунта-
нмаа балачка чуолкайда-
кыара. Тэрээнн алара
ууаан, бнлннн сага ыл-
сн сатыыр салаабыт эл-
бэх.

